

ŽYMIŲ ŽMONIŲ, ISTORINIŲ DATŲ, ĮVYKIŲ ĮAMŽINIMO IR GATVIŲ PAVADINIMŲ SUTEIKIMO KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2021 m. sausio 8 d. Nr. (20.4.)-TAR1- 3
Klaipėda

Posėdis įvyko 2020 m. gruodžio 8 d. 10 val.
Vieta: per Zoom platformą

Posėdžio pirmininkas Arvydas Cesiulis, Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos narys, mero pavaduotojas, Žymių žmonių, istorinių datų, įvykių įamžinimo ir gatvių pavadinimų suteikimo komisijos pirmininkas

Posėdžio sekretorė Raimonda Mažonienė, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vyr. specialistė

Dalyvavo (7 nariai iš 8):

1. Arvydas Cesiulis, Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos narys, mero pavaduotojas, Žymių žmonių, istorinių datų, įvykių įamžinimo ir gatvių pavadinimų suteikimo komisijos pirmininkas;
2. Zita Genienė, Klaipėdos miesto savivaldybės Mažosios Lietuvos istorijos muziejaus Istorijos skyriaus vedėja;
3. dr. Vasilijus Safronovas, Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto direktorius;
4. Eglė Deltuvaitė, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vedėja;
5. dr. Albinas Drukteinis, Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto profesorius;
6. Vitalijus Juška, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Paveldosaugos skyriaus vedėjas;
7. Andrius Petraitis, Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos narys, Kultūros, švietimo ir sporto komiteto narys.

Kiti posėdžio dalyviai:

1. Petras Šmitas, Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto pirmininkas;
2. Vytautas Nausėda, Geodezijos ir GIS skyriaus vedėjas;
3. Marija Buivydienė, Geodezijos ir GIS skyriaus vyr. specialistė.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl **Viktoro Gailiaus atminimo lentos vietos ir atminimo lentos teksto.**
2. Dėl 3 (trijų) naujai suplanuotų gatvių Giruliuose pavadinimų suteikimo.
3. Dėl visų Tilžės akto signatarų įamžinimo.
4. Dėl **Žymių žmonių, istorinių datų, įvykių įamžinimo ir gatvių pavadinimų suteikimo komisijos sprendimų įgyvendinimo.**

Posėdžio medžiaga:

1. Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto skyriaus 2020-12-01 Nr.R1-9509 „*Aiškinamasis raštas dėl Viktoro Gailiaus atminimo lentos kabinimo vietos*“, 1 lapas, ir priedai:
  - Viktoras Gailiaus atminimo lentos tekstas, 1 lapas
  - Viktoro Gailiaus memorialinės lentos vizualizacija -2 variantai, 1 lapas;
2. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Geodezijos ir GIS skyriaus 2020-11-18 raštas Nr.VS-7037 „Dėl gatvių pavadinimų suteikimo“, 1 lapas, ir priedas:
  - Suplanuotų gatvių situacijos planas, 1 lapas.

3. Kultūros, švietimo ir sporto komiteto 2020-11-19 posėdžio protokolo 2020-11-24 Nr. TAR-105 išrašas, 1 lapas.
4. UAB „Mėmelis“ 2020-12-07 Prašymas suteikti, keisti ir panaikinti adresus žemės sklypams, pastatams ar jų kompleksams, patalpoms (butams), 2 lapai.

1. SVARSTYTA. Dėl Viktoro Gailiaus atminimo lentos vietos ir atminimo lentos teksto.

Pranešėjas - Petras Šmitas, Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto skyriaus (toliau – MLRT KKS) pirmininkas.

P. Šmitas pasiūlė atminimo lentą Viktorui Gailiui kabinti ant pastato Žvejų g. 2, kuris buvo pastatytas 1923 m. Roberto Meyholterio laivininkystės ir kelionių firmai. Šiame pastate buvo įsikūrusi Klaipėdos krašto direktorija, kurios pirmuoju pirmininku 1923-1925 m. buvo Viktoras Gailius.

P. Šmitas pristatė atminimo lentos tekstą.

V. Juška paklausė, o kaip dėl Erdmono Simonaičio, kuris visą mėnesį nuo sausio 13 d. iki vasario 15 d. išbuvo Klaipėdos krašto pirmininku?

P. Šmitas paaiškino, kad matyt, tie, kurie vertino, nelabai tam suteikė prasmės, pasiūlė atminimo lentos tekstą patikslinti.

dr. V. Safronovas patikslino, kad Viktoras Gailius nebuvo nei pirmasis, nei antrasis Klaipėdos krašto direktorijos pirmininkas. Klaipėdos kraštas atsiranda nuo 1920 m., ir pirmasis jos pirmininkas buvo Arthur Alternberg.

dr. V. Safronovas paaiškino, kad Klaipėdos krašto direktorija Žvejų g. 2 pastate įsikūrė 1926 m., kai V. Gailius jau nebebuvo jos pirmininku, todėl su šia vieta jis nesusijęs. 1923-1925 m., kai jos pirmininku buvo Viktoras Gailius, direktorija veikė Tiltų g. šalia reformatų bažnyčios. Tačiau tas pastatas, kur buvo direktorija yra sugriautas, o jo vietoje yra kitas pastatas. Abejojo, ar ta vieta būtų patraukli. Informavo, kad Klaipėdos krašto gubernatoriumi V. Gailius dirbo 1938-1939 m. pastate Liepų g. 10.

dr. V. Safronovas pasiūlė atminimo lentos tekste labai aiškiai pasakyti, kas jis buvo: gubernatorius, direktorijos pirmininkas, valstybės tarnautojas, politikas, taip pat Tilžės akto signataras.

V. Juška pasiūlė remtis faktais. Yra istorinis straipsnis, kad 1926-04-26 direktorija persikėlė į naujus rūmus. Jis pasiūlė rimčiau pasižiūrėti į Tiltų g. 17, nes yra išlikęs šiaurinis fasadas. Čia turėtų nuspręsti architektas. Liepų g. 10 name yra daug atminimo lentelių, todėl jeigu dar vieną pakabinti, būtų visai marga.

Z. Genienė patvirtino, kad Klaipėdos krašto direktorija 1926 m. persikėlė į Žvejų g. 2, nes Mažosios Lietuvos istorijos muziejus turi originalius dokumentus. Pastebėjo, kad galimas variantas atminimo lentos tekste parašyti, kad šioje vietoje buvusioje Klaipėdos krašto direktorijoje (metai) dirbo V. Gailius (metais). Pažymėjo, kad yra žinomos kelios V. Gailiaus gyvenamos vietos: Lietuvininkų a. 7, kur jisai gyveno 1929-1933 m. ir jo gyvenamasis namas J. Zembrickio gatvėje, kur yra privati valda, todėl čia gal nelabai tinka. Pritarė dr. V. Safronovo pasiūlymui atminimo lentos tekste rašyti labai trumpai, kas buvo V. Gailius, nerašyti, kad jis buvo pirmas, ar antras Klaipėdos krašto gubernatorius.

A. Cesiulis pastebėjo, kad yra platus pasirinkimas dėl atminimo lentos vietos - galima rinktis iš net iš 5 vietų.

A. Petraitis ir E. Deltuvaitė pritarė, kad čia specialistų istorikų diskusija.

E. Deltuvaitė pasiūlė atminimo lentos iniciatoriams dar kartą permąstyti, pasitarus su Komisijos istorikais, kur geriau kabinti atminimo lentą V. Gailiui ir grįžti nagrinėti klausimą kitame Komisijos posėdyje.

dr. A. Drukteinis pritarė, kad iniciatoriai dar galėtų pasidaruoti prie šio klausimo.

A. Cesiulis pasiūlė P. Šmitui susitikti ir padiskutuoti su Komisijos trimis istorikais, ir priėjus vieningos nuomonės, sugrįžti į kitą Komisijos posėdį.

NUTARTA. Rekomenduoti Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto skyriaus pirmininkui Petriui Šmitui išdiskutuoti dėl Viktoro Gailiaus atminimo lentos vietos su istorikais: Z. Geniene, dr. V. Safronovu ir P. Juška. Priėjus vieningos nuomonės dėl galimos atminimo lentos

vietos (vietų) sugrįžti svarstyti šitą klausimą į kitą Žymių žmonių, istorinių datų, įvykių įamžinimo ir gatvių pavadinimų suteikimo komisijos posėdį.

Nutarimas priimtas bendru sutarimu.

2. SVARSTYTA. Dėl 3 (trijų) naujai suplanuotų gatvių Giruliuose pavadinimų suteikimo.

Pranešėjas - Vytautas Nausėda, Geodezijos ir GIS skyriaus vedėjas.

V. Nausėda paprašė Komisijos suteikti 3 naujoms gatvelėms Giruliuose suteikti pavadinimus. Informavo, kad vakar vėlai vakare gavo pasiūlymus dėl gatvių pavadinimų iš UAB „Mėmelis“.

dr. V. Safronovas trumpai pristatė UAB „Memelis“ siūlymus gatvių pavadinimu, kuriuos Komisijos nariai gavo širyt prieš posėdį.

dr. V. Safronovas pristatė Komisijos nariams Giruliuose senovinį žemėlapi, atkreipė dėmesį, kad viena iš siūlomų gatvių jau yra turėjusi pavadinimą *Labrenco takas* – dabartinė naujai suformuota gatvė Nr.3. Pasiūlė naujai suformuotoms gatvėms Nr.1 ir Nr.2 suteikti žmonių, prisidėjusių prie Girulių plėtojimo ir vystymo, vardus:

- *Johano Adolfo Klempo (Johann Adolph Klemow)*, pirklių korporacijos prezidento, daug prisidėjusio, kad Giruliai taptų kurortas.
- *Heinricho ir Vilhelmo Pyču (Heinrich Pietsch ir Wilhelm Pietsch)*, kurie finansavo dviračių tako, nutiesto nuo Klaipėdos iki Girulių palei pėsčiųjų taką. Nuo 1932 m iki 1945 m. dabartinė Ramioji gatvė Klaipėdoje vadinosi Heinricho Pyčo vardu.
- *Eduardo Franco (Eduard Franz)*, viešbučio Hotel Franz įkūrėjas Giruliuose, turistinio gido po Girulius, išleisto 1910 m., autorius.

dr. A. Drukteinis pastebėjo, *Lebrenco takas* sukels painiavios su *Labrenčiškės gatve*. Pritarė, kad sumanymas dėl istorinio lizdo gatvių Giruliuose yra geras sumanymas.

V. Nausėda informavo, kad Klaipėdoje jau yra dvi gatvės: *Labrenčiškės gatvė* ir *Labrencų dvaro gatvė*, todėl dar 3-ia gatvė su *Labrenco tako* pavadinimu tikrai mieste sukeltų painiavą.

Z. Genienė labai pritarė dėl *J. A. Klempo* pavadinimo, žmogus kuris pradėjo Girulių istoriją, brolių Pyču vaidmuo taip pat labai svarbus. Pasiūlė *Plantacijų* pavadinimą, nes anksčiau vadinosi *Plantacijų girininkija*, jeigu netinka *Labrenco tako* pavadinimas.

V. Juška ir A. Cesiulis pritarė dr. V. Safronovo siūlymui, kad Giruliuose būtų formuojamas istorinių asmenybių gatvių tinklas.

A. Cesiulis pasiūlė palaukti ir tiksliai suformuluoti siūlomų gatvių pavadinimus.

dr. A. Drukteinis pritarė, kad klausimo svarstymui reikia gerai pasiruošti: labai aiškiai užrašyti vardus, matyti užrašymą, nes pavardės buvo vokiškos.

A. Petraitis pažymėjo, kad planavimo dokumentuose viena iš gatvių buvo planuota kaip Rasytės gatvės tęsinys, pasiūlė atsižvelgti į aplinkinių gatvių pavadinimus.

V. Nausėda informavo, kad Rasytės gatvę kerta geležinkelis ir nėra galimybės ją pratęsti, tuo labiau, kad numeracija eina į kitą pusę nuo geležinkelio, todėl tai nesvarstyta.

NUTARTA:

1. dr. V. Safronovas išsiunčia el.paštu Komisijos nariams pasiūlymus dėl istorinių asmenybių gatvių pavadinimų.

2. dr. A. Drukteinis pasižiūri kaip reikėtų rašyti siūlomų asmenybių vardus ir pavardes lietuviškai ir kokiomis formomis.

2. Svarstyti klausimą „Dėl 3 (trijų) naujai suplanuotų gatvių Giruliuose pavadinimų suteikimo“ kitame Komisijos posėdyje.

Nutarimas priimtas bendru sutarimu.

3. SVARSTYTA. Dėl visų Tilžės akto signatarų įamžinimo.

A. Cesiulis pristatė Kultūros, sporto ir švietimo komitete iškeltą idėją (kuri jo nuomone, nėra visiškai nauja) pagalvoti apie viso Tilžės akto signatarų klubo įamžinimą. Pasiūlymas komitete gimė, kai buvo svarstomas Viktoro Gailiaus įamžinimo sprendimas. Pasiūlė padiskutuoti dėl to pasiūlymo.

P. Šmitas priminė, kad MLRT KKS iniciatyva yra įamžinti Tilžės akto signatarus, kurie gyveno Klaipėdoje.

E. Deltuvaitė pastebėjo, kad ne pirmą kartą iškyla klausimas, ar verta įamžinti Tilžės akto signatarus po vieną, o gal geriau vienoje vietoje juos pagerbti. Informavo, kad darbo grupė 1923 m. pažymėti, svarstė galimybes pažymėti tuos žmonės, kurie prasidėjo prie Klaipėdos krašto prijungimo.

P. Šmitas papasakojo, kad svarstomas klausimas yra senas, nes dar V. Žalio laikais buvo svarstoma galimybė pagerbti žmones, prisidėjusius prie Klaipėdos krašto prijungimo. Vieta buvo numatyta Dangės upės skvero alėjoje už dabartinio „Arkos“ paminklo, tačiau laikai keitėsi. Tai turėtų nuspręsti architektai.

A. Cesiulis pastebėjo, kad pirmiausia, politikai turėtų nuspręsti, ką įamžinti.

dr. V. Safronovas pritarė, kad idėja yra labai puiki, tačiau jo nuomone šitas klausimas iškeltas pavėluotai, jo reikėjo prieš 10 metų, kai atminimo lentų vajus dar tik buvo prasidėjęs. Dabar mes jau turime įamžinę beveik visus Tilžės akto signatarus Klaipėdoje ant atskirų pastatų.

Z. Genienė pastebėjo, kad Klaipėdoje gyvenę ir dirbę Tilžės akto signatarai yra įamžinti, kitose vietose yra įamžinti ten gyvenę signatarai. Pritarė, kad klausimas yra diskutuotinas. Pasiūlė, kad svarstant 1923 m. pažymėjimo sukaktį, galėtų kurioje nors vietoje atsirasti nedidelis akcentas, kuriame galėtų būti surašyti visi Tilžės akto signatarai.

dr. A. Drukteinis pastebėjo, kad pasikartojanti informacija nerodo tvarkytojų išmaningumo. Pritarė Z. Genienės pasiūlymui, kad atsirastų laikinas akcentas, kuris būtų priminimas, kur jie yra pažymėti, ne tik kas tokie buvo. Dabar daryti stacionarų akcentą, jo nuomone nebetinka.

V. Juška pritarė prieš tai pasisakiusiems. Pastebėjo, kad sunku spręsti, neturint konkrečios koncepcijos. Nebūtinai tai turėtų būti parkas ar monumentalios formos. Gali būti mobili ekspozicija, kuri auklėtų miestiečius.

A. Petraitis pritarė kolegų pasiūlymams, kad klausimas galėtų būti sprendžiamas „minkštosiomis“ priemonėmis, kad būtų mobili ekspozicija su žemėlapiu, kur yra pažymėtas kiekvienas signataras.

A. Cesiulis pasiteiravo Z. Genienės, ar MLIM turėdamas didelę ekspozicijų patirtį (pvz. po mokyklas buvo vežiojama mobili ekspozicija, pristatanti pirmąją tarybą), neketina pažymėti ir Tilžės akto signatarų, žmonėms prieinamomis mobiliomis formomis?

Z. Genienė patikino, kad tai MLIM paskirtis, todėl be abejo, jie sugalvos žmonėms patrauklias formas.

NUTARTA:

1. Neverta grįžti į praeitį, dabar, kai įamžinti beveik visi Klaipėdoje gyvenę Tilžės akto signatarai.
2. Minint 1923 metus priminti klaipėdiečiams visus Tilžės aktus signatarus ir juos aktualizuoti „minkštosiomis“ priemonėmis: virtualios ar mobilios parodos, ekspozicijos ir kita.

Nutarimas priimtas bendru sutarimu.

4. SVARSTYTA. Dėl Žymių žmonių, istorinių datų, įvykių įamžinimo ir gatvių pavadinimų suteikimo komisijos sprendimų įgyvendinimo.

Pranešėjas - dr. Vasilijus Safronovas, Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto direktorius.

dr. V. Safronovas papasakojo, kad Komisijos 2018 m. kovo 28 d protokolu. Nr. (20.4.)-TAR1-50 buvo svarstytas klausimas „Dėl informacinėje lentoje Rudolfui Valsonokui atminti nurodytos klaidingos informacijos“ ir rekomenduota Klaipėdos miesto savivaldybės administracijai perkelti Rudolfo Valsonoko atminimo lentą nuo namo Liepų g. 3 ant namo Liepų g. 28. Atminimo lentoje patikslinti informaciją, kad Liepų g. 28 name Rudolfas Valsonokas gyveno 1931 -1939 m. Atminimo lentą perkelti Klaipėdos miesto savivaldybės lėšomis.

dr. V. Safronovas paklausė, kas trukdo įgyvendinti 2,5 metų Komisijos sprendimus?

A. Cesiulis patikino, kad administracija įgyvendins Komisijos sprendimą ir kitame posėdyje informuos.

E. Deltuvaitė patikino, kad tai žmonių kaitos problema.

dr. V. Safronovas priminė, kad visa Komisija atsakinga už savo sprendimus.

A. Cesiulis pasiūlė padaryti suvestinę už 1-2 metus, kokie buvo protokoliniai sprendimai, ar jie buvo įgyvendinti.

NUTARTA:

1. Kultūros skyrius informuos Komisijos narius, kad daroma dėl klaidingos informacijos Rudolfo Valsonoko atminimo lentoje ištaisymo.
2. Įpareigoti Kultūros skyriaus vyr. specialistę R. Mažonienę parengti kitam Komisijos posėdžiui protokolinių sprendimų ir įvykdymo suvestinę už 2 metus (apjungiant pareitos kadencijos Komisijos darbo pabaigą ir šios kadencijos Komisijos darbą).

Nutarimas priimtas bendru sutarimu.

Posėdis baigėsi 11.00 val.

Posėdžio pirmininkas

Posėdžio sekretorė

Arvydas Cesiulis

Raimonda Mažonienė